

DEMOCRATIA

Revistă politică, economică și literară

Apare la 5 și 20 ale fiecărei luni

22

SUBSCRIBIȚI:

- Nicolae Popilian** . Al treilea jubileu.
A. Vasulescu . . . Sonete din: Vita Nuova (Dante).
I. Roman . . . Galeria marilor cugetători (Carl Vogt).
Pan Dicționar filosofic: Amiciția (Voltaire).
Ricard D. Ioan . Versuri (Eichendorf).
Rozmarin Coliba indiană (Bernardin de Saint Pierre).
C. Negru Paricidul (G. de Maupassant), (urmare).
Vega Înșiră-te mărgărite.
 Politice, Felurite,
 Bibliografii.

Director-Proprietar: NICOLAE I. POPILIAN, Avocat.

Redacția și Administrația: Craiova, strada Cazarmelor, 27.

ABONAMENTUL LEI 8 PE AN

15 Bani numărul

COMITETUL DE REDACȚIE:

Dem. Constantinescu, profesor, prim redactor; d-nii avocați: I. C. Giulescu, Ștefan Severini, Ion N. Popescu, Sc. Constangioară, Alex. Carianopol, G. G. Petrescu, G. Pârvănescu, N. Constantinescu, I. Mitrică, Av. Vasulescu, Const. Turceanu, Adrian Zeuleanu, Barbu Ionescu, Marius Kintescu I. F. Popescu.

„PLUGARUL“

SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ

CRAIOVA Strada UNIREI No. 80.

Biurou, Technic, Agricol și Industrial

Reprezentanța pentru Oltenia a renumitelor garnituri de treerat H. Lanz din Mannheim

Reprezentanța pentru Oltenia a Motoarelor cu benzină și gaz sărac „Kosmos“, — Societatea garantează soliditatea și buna funcționare a acestor Motoare.

Depozite: Postamente pentru mori. Pietre de mori franțuzești. Pietre pentru mori de apă. Ciocane de ferecat. Teascuri și stropșitori de struguri. Pompe de fântâni și de incediu și Bascule „Garvens“. Tocătoare de nutreț. Tocătoare de sfeclă. Mașini de saramurat grâu. Vânturători. Dărace și scărmanători de lână. Tăvăluge. Trioare. Manometre. Batoze de bătut porumb cu aburi și manuale. Pluguri cu 1 și 2 brazde. Pluguri de coastă. Curele de păr de cămilă. Benzină. Uleiuri minerale. Vaseline. Valvolină. Sonerii electrice. Telefoane. Lămpi și instalații electrice etc.

„SERVICIU SPECIAL PENTRU INSTALAȚII DE APĂ“

Se recomandă în special persoanelor care construiesc din nou, pentru a-și face instalațiile de conducte, în vederea aducerii apei la Craiova.

Reprezentanța Generală pentru Dolj a Societății Generale de Asigurare din București

„VICTORIA“

Al treilea jubileu

După jubileul din 1906 pentru împlinirea a 40 ani de domnie ai Regelui Carol, a urmat jubileul de sânge din 1907 care a învăluit în zăbranic de doliu întreaga țară și a înlocuit chiotele de bucurie cu strigătele de spaimă și disperare, provocat de ororile aceluși Martie odios care va rămâne ca o pată rușinoasă în istoria neamului nostru.

Și au trecut doi ani de atunci fără ca o cărmuire venită în urma revoluției, — cărmuire alcătuită dintre acei cari au mănât pe țărani la revoltă — să poată alina cât de puțin, durerile văduvelor și orfanilor cari n'au putut căpăta dreptul la un trai mai omenesc nici cu prețul sângelui vărsat de acei cari au murit cu gândul la fericirea celor rămași la vatră.

Cele 5 milioane de robi sunt mai apăsați astăzi de însuși acei care fraternizau cu ei pe vremea incendiilor din 1907 și în zadar așteaptă chiar îndurarea făgăduită prin proclamațiunea Măriei Sale Regelui Carol.

În zadar mai nădăjduesc la dreptate, pentru că prietini lor de la revoluție, s'au transformat în oligarhie apăsoare care guvernează țara după bunul plac și în interesul membrilor acestei oligarhii — suprimând și ori ce umbră de libertate constituțională.

După jubileul de sânge înregistrăm astăzi alt jubileu care este al treilea numărând de la 1906 încoace: Jubileul regelui Carol pentru împlinirea vârstei de 70 de ani, jubileu care este și al României pentru că în lunga domnie a regelui Carol au trecut și zile mari peste țara românească.

Dar... ce neplăcută întâmplare!

Românii nu pot jubila, sunt în doliu! Mormintele celor 11.000 de țărani nu s'au răcit încă și nici sufletele lor n'au căpătat dreptate.

Și regele știe acest lucru, de aceea nu voește să se dea proporțiuni mari sărbătoririi a 70-a aniversare a nașterii sale.

Se vor strecură totuși multe acte de slugărnicie cu această ocaziune, căci din nenorocire sămânța slugărnicii incolțește cu ușurință pe pământul scumpei noastre țări.

Românii însă, Românii adevărați — nu politicianii — vor striga „să trăiască suveranul“, dar nu vor putea să petreacă.

Românul nu va pune haine de sărbătoare și nici se va prinde în horă lăsând să-i falfăie falnica lui chică. *Danțul morților din 1907* e încă proaspăt în mintea Românilor și frunțile lor vor rămâne mereu cernite, precum și inimile lor cernite sunt.

Nicolae I. Popilian.

Dante

D-nei A. V. GH.

Sonete din: Vita nuova

I.

O voi, che per la via d'Amor passate,

O voi, cari pe calea Dragostei mergeți,
 Opriti-vă din drum și vedeți
 De este vre-o durere, mai mare ca a mea:
 Rugându-vă, numai de vreți, a m'auzi
 C'apoi să puteți singuri a vă închipui
 De nu și-a făcut cuib în mine, durerea.
 Amorul, nu pentru valoarea mea
 Dar mânat numai de nobleța sa,
 Făcû a mea viață atât de dulce și duioasă
 C'adesea, în dosu-mi, unii au șoptit:
 A! Dar pentru care a-l său merit
 Acesta are o inimă atât de voioasă.
 Acum însă pierdut-am curajul ce-l aveam
 În dar, dela tezaurul de dragoste, ce adoram.
 Și rămas-am atâta de sărac
 Că nu 'ndrăsnesc măcar, de vorbă ca să-'mi fac.
 Și mă conduc acuma întocmai ca aceia
 Ce de rușine își ascund lipsa lor,
 Că arătându-mă vesel în fața tuturor,
 În inima mea însă, amarnic plâng și mor.

II.

Tutti li miei pensier parlan d'amore.

A mele gânduri toate, de dragoste-mi vorbesc,
 Dar au în ele atâta deosebire
 Că unele-mi arată a sa puternică fire,
 Pe când altele îmi spun, de ea să mă feresc.
 Unele îmi aduc ale speranței plăceri,
 Iar altele mă fac să plâng neîntrerupt,
 Și numai atât se înțeleg, când milă au cerut
 Temându-se că 'n suflet am dureri.
 Și nu știu încotro să 'ndrept a mea gândire,
 Aș vrea să vorbesc, și nu știu ce să zic.
 Rătăcit 's în mreaja dragostei, și nu știu ce să fac,
 Și de-aș vrea cu toate a mele gânduri să mă 'mpac
 Ar trebui să chem în ajutor, pe a-l meu inamic:
 Neîndurata Milă, să mă ia sub a ei ocrotire.

A. Vasulescu.

GALERIA MARILOR CUGETĂTORI

Carl Vogt

Carl Vogt, naturalist german, născut la Giessen, la 5 Iulie 1817. Tatăl său era un naturalist distins, autor de scrieri despre medicină. Carl Vogt studie medicina la Universitatea din Giessen, urmând tatălui său, care era să fie numit profesor de clinică la Berna, unde el se devotă lucrărilor de anatomie și de fiziologie, sub direcțiunea lui M. Valentin. El merse în fine la Neuchâtel, unde se asocie cu Desor și Agassiz, devenind un activ colaborator.

Publică numeroase rapoarte despre diverse culegeri științifice, și primele sale opere. Trăi la Paris dela 1844 până la 1846 unde continuă lucrările. Vizită Italia, merse la Nisa, și reveni în 1847 în Germania ca Profesor la universitatea din Giessen. În 1848, el se aruncă cu ardoare în mișcarea democrată, fu deputat al Parlamentului și în Adunarea Națională germană. Se distinse ca orator. Urmând în Parlamentul din Stuttgart, fu unul din cei din urmă susținători ai partidului național. Destituit din catedra sa și obligat a părăsi Germania, se retrase la Berna. Reluă în fine cercetările zoologice la Nisa și este numit în 1852 profesor la universitatea din Geneva. Membru în Consiliul federal și național, el este ales membru corespondent al Academiei de științe din Franța în 1857.

Homo sum et nihil a me alienum puto. — Această frază a autorului latin, nu s'ar fi aplicat nimănui, dacă nu se aplica lui Carl Vogt, care, debută ca chimist și doctor, pasionându-se succesiv totdeauna cu aceiași ardoare timp de douăzeci și doi ani, pentru zoologie, geologie, paleontologie, fiziologie, antropologie, marcând trecerea sa, în fiecare din aceste științe, cu câte un tratat ingenios, scris bine și clar, și totdeauna cu o notă revoluționară. În fine, el fu profesor timp de mai bine de 40 ani și ca și cum a-

ceasta nu ar fi fost suficient pentru activitatea sa, el fu de asemenea jurnalist, om politic considerabil, fiindcă timp de o jumătate de veac, el nu încetă de a publica în reviste și jurnale articole științifice și de lupte, ocupând vecinic stânga în Parlamentul din Francfort sau în consiliul Elveției.

Dacă numele lui Carl Vogt s'a bucurat de o reputațiune frumoasă și sigură, el poate nu s'a răcit.

„*Scrisorile fiziologice*“ pagini de știință și de vervă, traduse în toate limbile, ajunse prin curajul tezelor susținute, a fi opere de modificare, ceia ce făcu să îndrepte asupra sa indignațiunea tuturor bătrânilor.

Carl Vogt a fost unul din protagoniștii cei mai infocați ai materialismului științific și al doctrinelor evoluționiste a lui Darwin. El muri la Geneva în 1895.

Operile sale sunt: **Lecții asupra Omului și locul sau în creațiunea și istoria pământului** în care se ocupă de structura creierului, și a celorlalte părți ale corpului; examenul conformațiunii umane în comparație cu acela al maimuței; comparațiuni între un negru și un german; comparațiuni între speciile de maimuțe; timpurile primitive ale geniului uman; epoca diluviană; vârsta de piatră în Nord; legenda lui Adam; origina naturei organice, etc.

Aceste studii se rapoartă în parte la istoria naturală zisă a omului, raportul său cu celelalte animale, caracterele sale anatomice și fiziologice; în parte la istoria sa veche, dela începutul apariției sale pe pământ.

„*Lettres physiologique*“ împărțită în trei părți:

Viața vegetativă, care se ocupă de circulațiune, sângele, digestiunea, respirațiune, căldură animală, etc.

Viața animală, care se ocupă de: sis-

temul nervos, funcțiunile lor, forța nervoasă și activitatea inimii, celelalte simțuri, mișcări, graiul, cuvântul, etc. și

Generațiunea care se ocupă cu: sexul, generațiunea animalelor, a omului, oul în oviduct, formațiunea celulelor, embrioul și primul său *ebauche* în sistemul nervos, organele simțului, etc.

El a mai scris: „*Leçons sur les Animaux utiles et nuisibles*“. „*La provenance des Entozoaires de l'homme et leur evolution*“ „*Antisemitisme et Barbarie*“ „*La vie d'un homme*“ și „*Traité d'anatomie comparée pratique*“.

I. Roman.

V O L T A I R E

DICȚIONAR FILOSOFIC

A m i c i ț i a

Este un contract între două persoane sensibile și virtuose. Zic *sensibile*, căci un ursuz, un solitar nu poate fi rău, și trăește fără a cunoaște amicitia. Zic *virtuos*, căci cei răi nu au decât complici, voluptoșii au tovarăși de orgii, interesații asociați, politicianii asimilează partizani, obștea oamenilor trândavi are părtași, principii au curtizani, oamenii virtuoși au singuri amici.—Cethegus eră complicele lui Catilina, și Mecena curtizanul lui Octave, dar Ciceron era amicul lui Atticus.

Ce poartă acest contract între doi amici tandri și onești? Obligațiunile, fiind mai tari și mai slabe, după gradul lor de sensibilitate și numărul de servicii, etc.

Entuziasmul amicitiei a fost mai tare la Greci și la Arabi decât la noi. Poveștile pe cari aceste popoare le-au asupra amicitiei, sunt adorabile; noi nu avem de loc asemănare, noi suntem puțin mai searbăzi în totul.

Amicitia eră un punct de religiune și de legislațiune la Greci. Tebanii aveau regimentul amantilor: frumos regiment! unii l-au luat drept un regiment de sodomiți (al Sodomei); ei se înșelau, se luă accesoriul drept principalul. Amicitia la Greci eră prescrisă de legi și de religiune. Pederastia eră din nenorocire tolerată prin moravuri; nu se poate aduce o imputare de cât legii abuzului rușinos.

Pan.

Voi cântece...

H. L.

*Voi cântece de vânt răpite
Ca frunzele jos veți păli
Voi frunze ale unui arbor
Ce niciodată nu 'nflori...*

*De vântul morții înghețate
Căzând să-mi coperiți aș vrea
Mormântu-atătora speranțe
Neîmplinite 'n viața mea!*

Ricard D. Ioan.

Vis și realitate

*In prispa casei părintești
Intinerit visam că stam
Ingândurat în zare albastră
Și 'n valea satului priveam...*

*Prin ramurile pline 'n flori
Zefirul dulce s'avântă
Răpind petale pe furiș
El creștetu-mi încoronă...*

După Eichendorf 1788—1857.

*Dar când din visu-mi mă trezii
Și luna blând lucea pe cer,
La raza-i palidă văzui
Că 'ntr'un pustiu m'aflam stingher.*

*Privind în juru-mi mai văzui,
Din cer că albe flori picau,
Ținutul tot înzăpezea
Și pletele-mi încărunțeau!*

Ricard D. Ioan.

Nostalgie...

*Părea că luna sărutase
Pământul lui... și 'l lăsase
Cuprins de-o sfântă 'nfiurare...
Visând... în balsamul de floare...*

*...Pe câmp sbură zefirul dulce
Blând alintând spicu! să culce...
Pădurile foșneau și ele
Sub cerul smălțuit de stele.*

*Când sufletu-mi deodat intinse
A sale aripi și'n sbor prinse
Prin lumea largă-a rătăci...
Pe mult iubita-mi a găsi!*

După Eichendorff 1788—1857.

Cântec...

*Cânt duios, născut din lacrimi
Tu în lume pribegeste,
Sboară 'n zările albastre
Și la scumpa-mi te oprește.*

*De-i afla-o fericită
Spune-i cât pățimesc eu
De-i afla-o amărată
Spune-i c'o iubesc mereu...*

*Iar de n'a uitat copilă,
Cântece atunci tu-i spune,
Spune-i c'am plecat departe...
C'am plecat din astă lume!*

După Eichendorff.

Ricard D. Ioan.

Coliba Indiană

Traducere din Benardin de Saint-Pierre

Sunt aproape treizeci de ani de când se formă la Londra o societate de Invățați englezi, care 'și puse în gând să cerceteze, în diferite părți ale lumii, progresul în toate științele, pentru a lumina pe oameni și a'i face mai fericiți. Ea era susținută de o societate de subscriitori ai aceleiași națiuni, compusă din negustori, din lorzi, din episcopi, din profesori, din familia regală a Engliterei, la cari se mai asociară câțiva suverani din nordul Europei. Acești Invățați erau în număr de douăzeci, și societatea regală

din Londra dăduse fiecăruia din ei un volum coprinzând totalitatea întrebărilor, a căror răspunsuri ei trebuiau să le aducă. Aceste întrebări erau ca la trei mii cinci sute. Deși ele erau toate diferite pentru fiecare din acești Invățați și proprii pentru țările în care aveau să călătorească, ele erau toate în strânsă legătură, așa fel că cunoștințele răspândite asupra uneia trebuiau neapărat să se resfrângă și asupra celorlalte toate. Președintele Societății regale, care le alcătui, cu ajutorul confrăților săi obser-

vase foarte bine că lămurirea unei dificultăți depinde adesea de deslegarea alteia, și deslegarea acesteia depinde de una mai de dinainte, care lucru împinge 'n căutarea adevărului mult mai departe de cum 'și-ar închipui cineva. În fine, pentru a mă servi de expresiunile întrebuintate de președinte în instrucțiunea lor, aceasta ar fi cea mai măreață lucrare enciclopedică pe care nici o națiune n'a ridicat-o la progresul cunoștințelor omenesti, ceace dovedește mult, adăoga ei, trebuința corpurilor academice pentru a pune o uniformitate în adevărurile împărățiate peste tot pământul.

Fiecare din acești Invățați călători aveau, pe lângă volumul de întrebări de lămurit, însărcinarea de a cumpăra, mergând cele mai vechi exemplare de Biblie și manuscrisele cele mai rari de orice fel, sau cel puțin de a nu cruța nimic pentru a'și procura copii bune. Pentru aceia, subscriitorii le procuraseră la toți scrișorii de recomandatie către consulii, miniștrii și ambasadorii Mării Britanii, ce ei trebuiau să'i găsească în drumul lor, și, ceace era mai important, polițe, girate de cei mai de samă bancheri ai Londrei.

Cel mai savant din acești Invățați, care știa limbile, ebraica, arabă și indică, fu trimis pe uscat către Indiile orientale, leagănul tuturilor artelor și științelor. El luă mai întâi drumul său prin Olanda și vizita pe rând sinagoga din Amsterdam și sinodul din Dordrecht, în Franța, Sorbona și Academia de științe din Paris; în Italia, o mulțime de Academii, de Musee și de Biblioteci, între altele muzeul din Florența, biblioteca din biserica Sfântul Marcu din Venetia, și la Roma pe cea din Vatican. Fiind la Roma, el stătu la indoială dacă, înainte de a se îndrepta către Orient, va merge în Spania să consulte vestita universitate dela Salamanca; dar, temându-se de Inchisiție, el prefera mai bine să se imbarce direct pentru Turcia. El trecu deci la Constantinopol, unde, pe socoteala sa, un demnitar îl puse să răsfoiască toate cărțile

moschei din Sfânta Sofia. De acolo el trecu în Egipt la Coptil; apoi la Maroniți din Muntele Liban, la călugării din muntele Larmel; de acolo la Sana în Arabia; apoi la Ispahau, la Kandahar, Delhi, Agra; în fine, după trei ani de mers, ajunse pe țărmiile Gangelui, la Benares, Atena Indiilor, unde el discuta cu Brahmanii.

Colecțiunea sa de vechi edițiuni, cărți originale, manuscrise rari, copii, extracte și însemnări de tot felul, ajunse să fie atunci cea mai mare pe care a putut-o vre-o dată să o facă un particular. E de ajuns să spunem că ea compunea nouăzeci de pachete, cântărind în total nouă mii o sută patruzeci de lire *) în greutate de Troia. Era gata să se imbarce pentru Londra cu o așa de bogată sarcină de cunoștințe, plin de bucurie că a întrecut speranțele Societății regale, când o gândire cu totul simplă îl copleși de întristare.

El se gândi că după ce discutase cu rabini Evreilor, cu preceptorii protestanți, cu conducătorii bisericilor luterane, cu învățații catolici, cu academicieni Parisului, cu cei din Crusca, din Arcade și cu alți douăzeci și patru din cei mai celebri academicieni ai Italiei, cu patriarhii grecești, cu hogii turcești, cu predicatorii armenieni, cu șeidrii și casyșii persani, cu seicii arabi, cu vechi parsi și a totștiitorii indieni, departe de a fi lămurit vreuna din cele trei mii cinci sute de întrebări ale Societății regale, el nu contribuise decât să mărească indoiala; și cum întrebările erau strâns legate între ele, urma, contrar deci celor ce gândise ilustrul său președinte, ca nelămurirea unui răspuns să întunece și evidența unui altuia, așa că adevărurile cele mai clare să devină de odată indoelnice și că era imposibil să despici vr'un adevăr din acest haos de răspunsuri și de lămuriri contradictorii.

Invățatul judeca acestea dintr'un singur punct de vedere: printre aceste în-

*) Lira era o unitate de greutate egale cu 1/2 kgr.

trebări, erau de rezolvit două sute asupra teologiei Ebreilor; patru sute optzeci asupra diferitelor comunități ale bisericii grecești și romane; trei sute douăsprezece asupra vechei religii a Brahmanilor; cinci sute opt asupra limbii sanscrite și sfinte; trei asupra situații din timpul de față a poporului indian; două sute unsprezece asupra relațiilor Englezilor cu Indienii; șapte sute douăzeci și nouă asupra vechilor monumente din insulele Elefanta Salseta, în apropierea insulei Bombai; cinci asupra vechimii lumii; șase sute șaptezeci și trei asupra originii chihlimbarului și asupra proprietăților diferitelor specii de pietri scumpe; una asupra cauzei încă necercetată a cursului Oceanului Indian, care curge șase luni către răsărit și șase luni către apus; trei sute șaptezeci și opt asupra isvoarelor și revărsărilor periodice ale Gangelui. Cu acest prilej, Invățații erau invitați de a aduna în drumul său tot ce ce ar putea cu privire la isvoarele și revărsările Nilului care preocupau pe Invățații de atâtea veacuri, dar el judeca această materie îndeajuns desbătută și străină de altfel însărcinării sale. Deci, pentru fiecare din întrebările propuse de Societatea regală, el aducea, una peste alta cinci soluțiuni diferite, cari pentru trei mii cinci sute de întrebări, dau șaptesprezece mii de răspunsuri; și, presupunând că fiecare din cei douăsprezece confrăți aduceau tot atâta de fiecare, urmă ca Societatea regală să aibă trei sute cincizeci de mii de dificultăți de rezolvit înainte de a putea să stabilească vre-un adevăr pe o bază solidă. Astfel, toată colecțiunea lor, departe de a îndrepta fiecare propunere către un centru comun, urmând scopurile instrucțiunii lor, din contră le-ar îndepărta unele de altele, fără ca să fie posibil de a le apropia. O altă gândire făcea încă mai multă greutate Invățații; anume, deși întrebunțase în harnicile sale cercetări tot sângele rece al țării sale, și o omenie care-i era particu-

culară, totuși își făcuse dușmani neînblânziți din învățați cu care el discutase. „Ce ar deveni, se întreba el, în cele noăzeci de teancuri ale mele, în loc de adevăr, noi subiecte de indoială și de discuție?“

Eră, în momentul de a se imbarca pentru Englitera, plin de nedumerire și de plictiseală, când Brahmanii din Benares îl înștiințară că Brahmanul superior al faimoasei pagode Jin Iagrenat sau Iagrenat, așezată pe coasta Oriceii, pe țărmul mării, aproape de o îmbucătura a Gangelui, eră singurul în stare de a răspunde la întrebările Societății generale din Londra; eră în adevăr cel mai vestit înțelept, sau învățat, de care s'a auzit vr'odată vorbindu-se, veneau la el să-l consulte din toate părțile Indii și din mai multe regate ale Asiei.

Indată învățatul englez plecă către Calcuta și se adresă directorului companiei engleze din Indii, care, pentru onoarea națiunii sale și gloria științelor îi dete, pentru a-l duce la Iagrenat, o lectică prevăzută cu un cort de pânză de mătase cărămizie, cu ciucuri de aur, cu două schimburi de purtători voinici, de câte patru oameni fiecare, doi hamali, un sacagiu, un purtător de beuturi răcoritoare, un purtător de pipă, un purtător de umbrelă pentru a-l apăra ziua, un purtător de torțe pentru noapte, un tăetor de lemne, doi bucătari, două cămile cu conducătorii lor pentru a purta proviziunile și bagajele sale, doi pristavnici sau curieri pentru a-l anunța, patru cipai călări pe cai persani pentru a-l escorta, un port-drapel cu armele Engliterei. I s'a dat învățatului, cu frumosul său echipagiu, aparența unui trimis al Companiei Indiilor, era însă diferență, că învățatul, în loc de a primi daruri, era însărcinat de a da. Ca să nu se ducă cu mâinile goale înaintea persoanelor cu demnitate, directorul îi dase, pe cheltuiala națiunii sale, un frumos telescop și un covor de Persia pentru șeful Brahmanilor; mândre chilimuri

pentru femeia sa, și trei bucăți de ștofă de mătase de China, roșie, albă și galbenă, pentru a face cingători discipolilor săi.

Odată darurile încărcate pe cămile, învățatul se urcă în lectică cu cartea Societății regale și porni la drum.

Mergând se gândea prin ce întrebare să deschidă vorba cu învățatul Brahmanilor din Iagrenat, dacă trebuie să înceapă prin una din cele trei sute șaptezeci și opt, care se refereau la izvoarele și revărsările Gangelui, sau printr'una din acelea cari priveau cursul alternativ și semianual al mării Indiilor, care să poată să servească la descoperirea izvoarelor și mișcărilor periodice ale Oceanului pe întreg globul pământesc, dar, cu toate că această chestiune interesă fizica cu mult mai mult de cât pe toate acelea care se făcuseră de atâta vreme izvoarelor și creșterilor Nilului, ea nu atrăsese încă luarea aminte a învățaților Europei. El prefera să întrebe pe brahman asupra universalității potopului, care a ridicat atâtea păreri; sau, mergând mai departe, să-l întrebe dacă e adevărat că soarele și-a schimbat de mai multe ori cursul său, răsărind de la apus și apunând la răsărit, urmând tradiția preoților Egiptului, raportată de Herodot, să-l mai întrebe și asupra creațiunii pământului, căreia Indienii îi dau mai multe milioane de vechime.

Uneori îi venea în gând că ar fi mai folositor să-l consulte asupra celui mai bun fel de guvernământ pentru o națiune și chiar asupra drepturilor omului, despre care nu se află nici un cod în nici o parte; dar aceste din urmă întrebări nu erau în cartea sa.

„Cu toate acestea, își zicea învățatul

înainte de toate mi se pare nimerit de a întrebă pe înțeleptul indian prin ce mijloc s'ar putea găsi adevărul, căci dacă adevărul depinde de judecată, cum eu l-am socotit până acum, judecata variază după oameni. Eu trebuie să-l întreb asemenea unde trebuie să caut adevărul căci, dacă trebuie să-l caut în cărți, ele se contrazic toate, și în fine, dacă trebuie să-l comunicăm oamenilor, căci de îndată ce-l faci cunoscut lor, se turbură în ei. Iată trei chestiuni prealabile la care ilustrul nostru președinte nu s'a gândit; dacă Brahmanul din Iagrenat poate să ni le rezolve, așa avea cheia tuturilor științelor și, ceea ce e mai important, eu aş putea trăi în pace cu toată lumea.

Așa judeca învățatul în el însuși. După zece zile de mers, ajunse pe țărmurile golfului Bengal, el întâlni în drumul său o mulțime de oameni care se inapoiiau din Iagrenat, cu totul fermecați de știința șefului înțelepților, pe care îl consultaseră. În a unsprezecea zi la răsăritul soarelui, zări vestita pagodă din Iagrenat, zidită pe țărmul mării, pe care părea că o stăpânește cu marile ei ziduri roșii și galeriile sale, cu turnurile și turnulețele ei de marmoră albă; se ridică în mijlocul punctului de întâlnire a nouă alee de arbori totdeauna verzi, cari pleacă către nouă țări. Fiecare din aceste alee este formată din un fel de arbore cu totul diferit, din palmieri, arbori de ceai, cocotieri, mangulieri, latanieri, arbori de camfor, de bambus, bananieri, de santal, și se îndreptau către Ceilan, Golconda, Arabia, Persia, Tibetul, China, regatul Avei, acel al Siamului și către insulele mării Indiilor.

(Va urma)

Rozmarin.

Abonații ce au primit revista noastră dela No. 1 până la No. 21, vor plăti abonamentul în sumă de lei 5 anual. Numai cei ce vor fi primit revista dela No. 21 în sus, vor plăti abonamentul anual în suma de lei 8.

Toată corespondența în ce privește revista, se va adresa la redacția „Democrația“ în str. Cazarmelor No. 27, Craiova.

Paricidul

G. de Maupassant

(Urmare și sfârșit)

I-am omorât, pe acest om și pe această femeie, pentru că erau părinții mei.

Acum, ascultați-mă și mă judecați.

O femeie, după ce-a născut, 'și-a încredințat copilul unei dădace. A știut însă ea ce s'a făcut cu acest copilaș nevinnovat, și totuși ursit să 'ndure o vecinică mizerie, rușinea unei nașteri nelegale, mai mult încă: moartea, pentru c'a fost părăsit, pentru că alăptătoarea, fără primirea lefei, putea, cum și fac ele adesea, să-l lase să se prăpădească de foame, să moară în părăsire.

Femeia care m'a alăptat a fost bună, prea bună, mai femeie și mai mamă de cât mama mea. Ea m'a crescut. Făcându-și această datorie, ea fu nedreaptă. Ar fi mai potrivit ca plozii aceștia nenorociți să fie lăpădați în afara satelor vecine, cum să aruncă murdăriile în gunoi.

M'am mărit cu gândul nelămurit că pe mine apasă rușinea. Copiii ceilalți mă numără într'o zi „bastard“. Ce o fi însemnând acel cuvânt, pe care l'au auzit dela părinții lor, nici ei nu-și dădeau seama. Eu însu-mi nu-l înțelegeam, dar cât mă durea!...

Eram să mă credeți, d-le președinte, unul dintre cei mai cuminți școlari. Ași fi fost și eu un om cum să cade, așa fi ajuns departe chiar, dacă părinții mei n'ar fi făcut crima de a mă părăsi.

Această crimă s'a făptuit contra mea. Eu am căzut victimă; ei s'au făcut vinovați. Eream fără apărare, ei au fost fără milă. Trebuea să mă iubească, m'au aruncat.

Eu le datoram viața, dar viața-i dar? Viața mea, cel puțin, nu eră decât o nenorocire. După această rușinoasă urgisire, nu le mai datoram decât răzbu-narea. Ei s'au purtat cu mine în chipul cel mai neomenesc, cel mai infam, cel

mai sălbatic ce se poate făptui în po-triva cuiva.

— Un om insultat, lovește; un om furat își reia lucrul său cu puterea. Un om înșelat, chinuit, martirisat, omoară; un om palmuit, omoară; omul căruia i s'a ridicat stima, omoară.

Eu am fost mai furat, mai amăgit, mai torturat, mai palmuit sufletește, ocărățat, decât toți aceia a căror mânie o treceți cu vederea.

M'am răsbunat, căci am omorât. Eram și în drept. În schimbul unei vieți de neîndurat, ce-mi impuseseră ei, le-am retezat viața lor fericită.

Paricid, ziceți?! Dar oare pot eu să-i socotesc de părinți pe acești oameni, pentru care eu eram o sarcină urăcioasă, o groază, o pată rușinoasă; pentru care nașterea mea a fost o năpaste, iar viața o amenințare pentru nemernicia lor. Ei căutau o plăcere egoistă; au avut un copil neprevăzut. Pe copil l'au măturat atunci.

A venit rândul să mă port cu dânsii la fel.

Și totuși nu-i mult de când mai, mai începusem să-i iubesc.

Iată sunt doi ani, cum vă mai spusei, de când dânsul, tatăl meu, a venit pentru întâia dată în casa mea. Eu n'am bănuit nimic. Mi-a dat să-i fac două mobile. Toate lămuririle — aflai eu mai în urmă — le culesese dela preot, bine înțeleș, în ascuns.

A venit și 'n alte rânduri; îmi găsea el de lucru și-mi plătea bine câte odată. Mai și vorbeam noi, de una de alta. Prinsesem dragoste de el.

La începutul acestui an, el veni însoțit și de nevastă-sa, de mama mea adică. Când ea intră începui să tremure așa de grozav că eu am crezut-o apucată de vre-o criză de nervi. Imi ceru în sfâr-

șit un scaun și-un pahar cu apă. Ș'atât; în schimb mi-a privit mobilele c'o murtă îngrozită, iar la întrebările lui, s'o potrivea, nu s'o potrivea, ea nu răspundea decât prin da și nu. Odată plecată, am crezut-o și nițel țignită.

În luna care a urmat, ea a venit din nou. Eră liniștită și-n toată firea. C'o fi c'o drege, au stat mult de tot în ziua aceea, și mia făcut o comandă mare. Am mai văzuto încă de trei ori, dar de unde să bănuie eu; într'una din zile ea s'apucă să-mi vorbească de viața, de copilăria și de părinții mei.

— „Părinții mei, doamnă, au fost niște nemernici, care m'au părăsit“. Atunci ea apăsându-și mâna pe inimă, a leșinat. Mi-a fulgerat imediat prin minte: „mama mea“. M'am ferit însă să mă arăt pe față. Vream să vie totul dela sine.

Așa că, la rândul meu, am cules și eu deslușiri. Mi s'a spus că nu erau căsătoriți decât din Iulie trecut, mama după ce trăise trei ani văduvă. Lumea șoptise că ei să iubiseră, încă trăind bărbatul ei dintâi, dar ea n'avea probe. Proba eram eu și pe această probă ei au ascuns-o la început, pentru ca s'o sfarme mai pe urmă.

Am așteptat. Într'o sară a venit iar, însoțită ca de obicei de tată-meu. Eră foarte schimbată, nu știu de ce. Pe urmă când să plece, ea-mi zise: dumneata ești un băiat cinstit și harnic și-ți mărturisesc că-ți vreau binele; nici vorbă că odată ș-o dată o să te însori și d-ta; vreau să te ajut să-ți alegi în deplină libertate femeia care 'ți place. M'am mai măritat eu odată, fără voia mea și știu cât să îndurâ!. Acum sunt bogată, fără copii, liberă, stăpână pe avutul meu. „lată-ți zestrea“.

Ea-mi întinse un plic mare pe care-l ținea ascuns.

Eu o privii în ochi și-i zisei:

„Dumneata ești mama mea?“

Ea se dădu trei pași înapoi și-și duse mâna la ochi, ca să nu mă vadă mai mult. Dânsul, tatăl meu, o sprijini în

brațele sale și-mi strigă: „Dar ești nebun!“

— „Nu-s de loc, îi răspunsei eu. Sunt prea încredințat că voi sunteți părinții mei. N'o să mă păcăliți așa de ușor. Mai bine mărturisiți-mi și eu vă voi păstra taina: n'o să fiu supărat pe voi; voi rămâne ceea ce sunt, un tâmplar“.

Sprijinind într'una pe femeia lui, care începuse să suspine, el se trăgea în spre ușe. Alergai să 'nchid ușa, pusei cheia 'n buzunar și reluai: Privește-o și mai zi că nu-i mama mea.“

Gândul, că pricina ar putea să isbucnească dintr'o clipă într'alta, că starea lor, renumele lor, cinstea, ar putea să fie terfelite dintr'odată, îl infurie într'atât că 'ngălbenise ca ceara, el articulă:

Ești un șarlatan de rând, care vrea să ne stoarcă de bani. Și zici să mai faci bine prostimei, unor bătăranii ca bătăranii aceștia, să le 'ntinzi mâna, să-i iai sub paza ta?!...“

Mamă-mea zăpăcită îi zicea mereu: „Haidem, haidem.“

Și fiindcă ușa era închisă, strigă: „Dacă nu-mi dai drumul chiar acum, o să te fac să 'nfunzi temnița, pentru că vrei să ne smulgi o mărturisire minci-noasă!“

Stăpân cum eram pe mine, le deschisei și-i privii cum se perdeau în întunec. Mi se păru atunci că eu nu mai eram de cât un om sârman, un om părăsit, împins să-mi fac seama. M'a incins o întristare negrăită, amestecată cu mânie, ură, scârbă; fierbeam de răsvrătire, căci se călca dreapta judecată, onoarea, iubirea. Alergai să-i ajung tot pe marginea Senei, căci ca s'ajungă în gara Chatou, trebuieau s'apuce pe-acolo. — Li ajunsei repede. Tată-meu îi zicea: „e greșala ta. Pentru ce țineai numai de cât să-l vezi! În situația noastră era curată nebunie. Și din departe putea fi ajutorat tot așa de bine, fără să ne arătăm. Dacă noi nu-l putem recunoaște, ce rost își mai avea aceste vizite periculoase?“

Atunci, mă arunca, rugător, înainte-le.

Ingânai: „Vedeți bine că sunteți părinții mei. M'ați aruncat odată, mă veți alunga ș'a doua oară?“

Atunci, părintele meu, a ridicat mâna asupra-mi, vă jur în numele cinstei legii Republicei. M'a lovit și cum eu îl apucasem de guler, el a și tras un revolver din buzunar.

Am văzut roșu, altceva nu mai știu, aveam compasul în buzunar; l'am lovit, l'am lovit până n'am mai putut.

Atunci ea a nceput să țipe: „săriți! pe ucigaș!“ smulgându-mi barba. Se

vede c'am omorât-o și pe ea, că eu nu mi-am mai dat samă ce fac...

Pe urmă, când i-am văzut jos, fără să mai judec, i-am rostogolit în Sena.

Iată. — Acum, judecați-mă.

* * *

Invinovățitul se așeză iar. Făcându-se această lumină, procesul s'a amânat pentru ședința următoare. În curând o să treacă. Dacă noi am fi jurați ce-am face cu acest paricid?

C. Negru.

Inșiră-te Mărgărite

I

E noapte frumoasă. Luna mu-iată în argint, plutește într'un farmec de stele, aruncându-și strălucirea până în odăița mea, căreia îi dă un aspect magic.

Privesc pe fereastră și admir vraja nopții. Luna pare că zâmbește în pustiul instelat. E așa tăcere afară, noaptea pare atât de fantastică... gândurile se strecor ușor în mine, mă cuprind, mă învă-lue...

Sunt ca un naufragiat, care așteaptă pe minut un salvator. De ce nu-mi vii fericire așteptată?..

Mă culc să te visez. Un farmec străin îmi trece prin inimă și-mi turbură mintea.

Luna se sue și pare mai stră-lucitoare. Stelele pălesc în luciul pustiului, odată cu gândurile mele...

II

Luna stingheră, aruncând raze blonde de diamant, plutește în nemărginitul albastru, presărat cu rubine de foc strălucitoare. Tăcerea adâncă în noaptea de sticlă, se lățește peste întreaga fire.

Sufletul meu, cu incetul se cu-

prinde de o taină necunoscută, de un extaz, de o uimire neînțeleasă. Gândul mă fură în necunoscuturi, în strălucire...

Inapoi abia mai zăresc pământul prozaic, pământul omenesc.

Departe în sus, alunecăm cu-prinși de calzi fiori, de fericire. Calea ne este razele lunei; lumina, stelele de foc; carul ne este gândul, iar ținta nemărginitul... și plutim, plutim mereu, perduți în uimirea sufletelor noastre pline de încântătoarea vrajă a iubirei, a fericirei, ca un nemuritor, legat pe vecie de tine și plutim, plutim mereu, idolul meu!..

III

Și mă deștept într'un târziu. A-fară șueră vântul tomnatic, iar crengile pomului de lângă fereastră îmi sună a pustiu, a singurătate de iarnă par'că, întocmai ca titva din poveste, care legată de un copac, o sbătea vântul și lo-vindu-se de un trunchiu, înșela biata copilă că „tae tata lemne afară“ pe când tată-său eră dus departe, departe...

Lampa îmi arde liniștit, și-mi împrăștie peste tot, plăcuta lumină.

E cald în casă și sunt singur, singur ca un pustnic.

Și așa, în liniștea odăitei mele, ce îmi pare asemeni unei liniști de colibă fericită și ascunsă într'o pădure tainică, gândurile își iau sborul.

Amintirea e singura reminiscență a unor momente ce au fost trăite. De și se sting zilele în care am fost frământați de bucurii, totuși amintirea zilelor trăite, rămâne în sufletul nostru, și cu toate că de fapt s'au stins minutele ce au avut viața în trecut, totuși ele trăesc în sufletele noastre, sub forma amintirii, și renasc cu atât mai

mult minutele ce au trecut, cu cât ele au fost mai dulci, cu cât ne-au mișcat mai mult, s'au săpat mai adânc.

Intâia strângere de mână, primul sărut, prima îmbrățișare, cea dintâi șoaptă tainică într'un ungher, renasc în mintea și în sufletul nostru, înfățișându-se din nou în fața noastră, sub forma amintirii, căci ele există în noi, trăesc.

Și așa gândul mă poartă prin dulci trecuturi, când e liniște, ca în seara aceasta de toamnă, căci din tot cea fost mai dulce și mai plăcut în viața mea, ai fost tu.

Vega.

Politice

Convocarea dela Clubul conservator-democrat

Mercuri 1 Aprilie la orele 5 p. m. membrii clubului conservator-democrat din localitate au fost convocați pentru comunicarea mai multor chestiuni politice.

D-l senator Nicu Economu, veneratul președinte al clubului, a vorbit membrilor despre activitatea senatorilor și deputaților noștri conservatori-democrați în Parlament, cari au constituit singura opoziție.

A mai comunicat membrilor că succesul alegerii col. I de senat din București este al democraților, dat fiind rușinosul cartel junimisto-colectivist.

La 6 Aprilie curent membrii clubului conservator-democrat au fost din nou convocați spre a semna în corpore o telegramă de felicitări ce se vor adresa M. S. Regelui Carol cu ocaziunea aniversării a 70-a vârstei Sale.

În fine, pentru 27 Aprilie curent, s'a hotărât un mare banchet politic, cu ocaziunea împlinirii unui

an dela alegerea ca Senator conservator-democrat, a d-lui Nicu Economu. Banchetul va avea loc în Parcul Bibescu și vor lua parte toți membrii clubului conservator-democrat din localitate.

La această convocare au mai luat cuvântul d-l Profesor Gioroceanu, d-l căpitan Dâmboviceanu, etc.

Printre cei prezenți am remarcat pe d-nii N. P. Guran vice-președintele clubului, Nae Oroveanu, C. R. Geblescu, Rioșeanu, Mitrică Pleșoianu, I. Giulescu, Julică Veleanu, Căpitan Nicolau, N. Murgășeanu, M. Drăgănescu, Ș. Severini, Șc. Costangioară, Pavlovici, C. Costinescu, P. Economu, Adrian Zeuleanu, Barbu Ionescu, Constantinescu-Jiu. Ed. Dioghenide, Inginer Geormăneanu, Inginer Nicolau, Căncea, etc., etc...

* * *

Pela finele luni curente după întoarcerea D-lui Take Ionescu

din străinătate, partidul conservator-democrat va începe o nouă campanie politică în toate orașele principale din țară, ca și în primăvara anului trecut.

*
* * *

La Craiova, junimiștii au început să vadă *dublu*. Ei fac să apară două „*Timpuri*“ gazete locale, cu redacția și administrația ambele la clubul Cacaliceanu.
Frumoasă armonie.

Felurite

Inregistrăm cu plăcere știrea, că în clubul partidului conservator democrat din Craiova, s'au înscris următorii noi membri: Căpitan I. Dâmboviceanu, Avocat Economu, Avocat Gh. Vasiliu, Adrian Safirescu, Gr. Troceanu, C. I-Strâmbeanu, Ghiță Ilie proprietar, Țiclea proprietar, Gr. Cacaliceanu proprietar.

D-l Mihail Deșliu candidatul de tristă memorie al junimiștilor, ducându-se la Târgoviște să glorifice succesul!... d-lui Tudoriță Rosetti, ar fi zis că acest succes!... a avut ca efect „distrugerea partidului Takist!...“

Parigorii de om bolnav, ridiculă bucurie, să 'ți înșeli mintea cu credința bolnavă că ai distrus un partid puternic fără precedent în anele politice noastre, glorificând un falș succes ce l-au căpățuit din mila liberalilor abia într'un singur oraș...

Dar să mai fi avut junimiștii — lucru imposibil de altminteri—niște succese ca ale democraților din Moldova, Oltenia, Dobrogea și Muntenia, cari s'au ținut lanț un an întreg având de luptat contra a doi adversari cartelați rușinos, uitând că fiecare urmează unor diferite principii?

Bibliografii

În „*Biblioteca pentru toți*“ (Leon Alcalay) a apărut următoarele cărți:

Domnișele și jupânesele române de altă dată de Octav G. Lecca.

Știință amuzantă de Tom Titt.

Indreptări de Duiliu Zamfirescu.

În *Biblioteca Românească* (Socec) au apărut: *Carmen Saeculare* poem istoric de D. Anghel și St. O. Iosif.

Deschiderea cursului de Istorie Națională de Mihail Cogălniceanu.

Punga nuvele și schițe de Em. Gârleanu.

Ziarul unui pierde vară de G. Coșbuc.

Snoave, reviste și ziare de P. Dulfu.

Ramuri No. 6.—7 (Craiova).

Îndrumarea No. 12 (Iași).

Orion No. 11—12 (București).

Revista Culturală No. 10 (Craiova).

Dunărea No. 7 (Călărași) ziar conservator-

democrat.

Vâlcea Conservatoare (ziar conservator-democrat) No. 57 (R.-Vâlcea).

Foia de informațiuni comerciale (Ministerul Industriei și Comerțului).

Democrația l'utnei No. 1, 2, 3, 4, 5 (Focșani).

Veteranul No. 3 (Bârlad).

Viitorul Dobrogei organ conservator-democrat (Constanța).

Bistrița ziar conservator-democrat (Piatra-Neamț).

Democratul (Buzeu).

Bârladul organul partidului conservator-democrat (din Bârlad).

Viața Nouă No. 4 (București).

Pan revue libre 1 leu numărul, anul II No. 3 Martie 1909 sub direcțiunea d-lor *Jean Clary* și *Marcel Rieu* rue de Trêvrise, No. 35 (Paris).

Germania poem satiric de H. Heine traducere din limba germană de Rihard D. Ioan.

Rugăm pe D-nii abonați din provincie, cari nu au achitat încă abonamentul, a ni-l achita cât mai neîntârziat, pentru a nu fi nevoiți ale suspenda trimiterea revistei.

Librăria și Tipografia
SACHE PAVLOVICI

— CRAIOVA —

Strada Unirii No. 43 și strada I. C. Brătianu No. 2

Instalație cu electricitate.

Loc rezervat pentru anunțuri